VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

VÖRÖS LOBOGÓ

AZ RKP ARAD MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A MEGYEI NÉPTANÁCS LAPJA

XXVII. évfolyam, 8124. szám | Csütörtök, 1971. május 6. | 4 oldal, 30 bani

Lapunk tartalmából

● Párhuzamos életrajzok ● Adatok Nagyiratos monográfiájához ● Mielőbb fejezzük be a kukorica vetését

Nicolae Ceauşescu elvtársnak, Románia Szocialista Köztársaság Államtanácsa elnökének interjúja a norvég televízió számára

Amint már közöltük, NICOLAE CEAUŞESCU elvtárs fogadta Johann Otto Jahansen ujságirót, a norvég televizió külügyi osztályának vezetőjét. Szerda este a norvég televizió közvetitette az interjut.

Kérdés:

Elnök ur, észlelt-e valamelyes haladást az európai biztonsági értekezlet előkészitésére irányuló tevékenységben? Ha nem, mit kellene tenni a zsákutcából való kijutás érdekében?

Válasz:

Véleményem szerint történtek pozitiv lépések az európai értekezlet előkészitésének irányába, mindenekelőtt azzal, hogy megegyezés jött létre a konferencia részvevőit illetően, másodsorban pedig azzal, hogy elhangzott számos javaslat a napirendre vonatkozóan.

Nem mondhatnám, hogy kátyuba jutott az értekezlet előkészitése, noha van bizonyos késedelem az előkészületek kibontakozásában. Ugy vélem, le kellene mondani egyes olyan feltételekről, mint például az a követelés, hogy előzetesen oldják meg Berlin problémáját, s mielőbb neki kellene látni előkészitő találkozók létrehozásához, az összes érdekelt államok részvételével.

Kérdés:

Mit vár Románia az európai biztonsági értekezlettől?

Válasz:

Románia, más európai államokhoz hasonlóan azt várja a kontinens összes államainak konferenciájától, hogy megállapodáshoz vezessen arra vonatkozólag, hogy lemondanak az erőszak felhasználásáról és az erőszakkal való fenyegetőzésről az államok közötti kapcsolatokban. Ugyanakkor véleményünk szerint egy európai értekezletnek meg kell nyitnia az utat a jobb gazdasági, müszaki-tudományos és kulturális kooperáció felé kontinensünk összes államai között.

Kérdés:

Fontosabb szerepet tölthetnek-e be — és kell, hogy betöltsenek — a kis országok a nemzetközi politikában?

Válasz:

A mai nemzetközi helyzetben véleményem szerint a kis és közepes országok fontos szerepet tölthetnek be a nemzetközi életben. Egyébként ma nem képzelhető el az egész emberiséget foglalkoztató kérdések megoldása a világ összes nemzeteinek részvétele nélkül, akár nagy, akár kis nemzetről van szó.

Kérdés:

Történt-e valami változás Romániának a nemzeti szuverénitasra és függetlenségre vonatkozó jól ismert elvei terén vagy ezek az elvek változatlanok maradtak?

Válasz:

Románia mindig is a jogegyenlőség elveire, a nemzeti szuverénitás és függetlenség tiszteletben tartására épitette és épiti kapcsolatait a világ összes államaival, hiszen ezek jelentik a mai világban a biztos utat a sokoldalu államközi együttmüködésre.

Kérdés:

Hogyan értékeli Ön Brandt keleti politikáját?

Válasz:

Véleményem szerint a Brandt kancellár elnökletével müködő kormány politikája, nevezetesen az a politika, hogy a szocialista országokkal való problémák megoldásának utján haladjon, különösképpen pedig a Szovjetunió és Németország Szövetségi Köztársasága közötti szerződés, a Lengyel Népköztársaság és Németország Szövetségi Köztársasága közötti szerződés, továbbá a Német Demokratikus Köztársaság és Németország Szövetségi Köztársasága kormányképviselői közötti, valamint a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és Németország Szövetségi Köztársasága közötti jelenlegi tárgyalások pozitiv lépések. Egyébként ugy vélem, hogy ez az egyetlen politika, amelyet Németország Szövetségi Köztársaságának kormánya folytathat, ha hozzá kiván járulni az európai békéhez és biztonsághoz.

Kérdés:

Hogyan vélekedik a közel-keleti helyzetről? Vajon a kis európai országok, mint Románia és az északi országok, aktivabb szerepet tölthetnek-e be a Közel-Keleten?

Válasz:

A közel-keleti helyzet továbbra is feszült, noha történtek bizonyos lépések a világ e térségében fennálló problémák valamelyes rendezése irányában. Véleményem szerint kitartó erőfeszitéseket kell tenni, hogy a közel-keleti konfliktust a Biztonsági Tanács 1967 novemberi határozata szellemében rendezzék.

Románia nem kiván szerepet betölteni e kérdések rendezésében. Ugy hiszem azonban, hogy amikor a konfliktus politikai rendezéséért küzd, más államok oldalán pozitiv szerepet tölthet be olyan értelemben, hogy ösztönzi a politikai megoldást szorgalmazó országokat. Ilyen összefüggésben ugy vélem, hogy a kis európai országoknak határozottan harcolniuk kell annak eléréséért, hogy Izrael is reálisabb politikát folytasson, közeledjék a konfliktus megoldását célzó javaslatokhoz.

Kérdés:

Hogyan vélekedik a Románia és a többi ország közötti gazdasági kapcsolatok jövőjéről?

Válasz:

Mint ismeretes, Románia igyekszik széles körüen fejleszteni gazdasági, müszaki-tudományos kapcsolatait a világ összes államaival. Tekintettel a román gazdaságfejlesztési programra, ugy hiszem, jók a kilátások a Románia és más államok közötti gazdasági kapcsolatok további fejlődésére, beleértve Norvégiát is.

1921-1971 PCR 50

A nagy évforduló tiszteletére

Azért ember az ember...

Középtermetü, keménykötésü, ezüstös halántéku férfi Floruncut Liviu mérnök, az aradi Vagongyár I-es előkészitő részlegének vezetője. Amolyan vérbeli munkástipus. Magas képzettsége ellenére is megmaradt olyan egyszerünek, közvetlennek, szivélyesnek amilyen egész életében volt. Ezt a közvetlen modort talán a Tinca melletti kis faluból hozta magával, ahol született. Innen került Váradra a fémipari középiskolába, ahol a vasasszakmát elsajátitotta.

Aztán következett az aradi Vagongyár. Ez az üzem jelentette számára a szakma valódi magasiskoláját. Előbb a szerszámmühelybe került, később a főgépész részlegre, majd a munkaszervezési és normázási osztályra. Dolgozott egyszerü szerszámlakatosként a gépek mellett, majd később mesterré, főmesterré, mühelyfönökké illetve helyettes részlegvezetővé léptették elő. Most részlegvezető az előkészitő osztályon. Hogy ez mit jelent, azt könnyü megérteni annak, aki csak némileg is tájékozott a Vagongyár termelési folyamatának dolgában. Az I-es számu előkészitő részlegen indul az egész gyártási ciklus. Itt szabják, dagasztják azt a „kovászt", amelyből az immár világviszonylatban ismert aradi védjegyü vagonokat „gyurják" a szorgalmas munkáskezek, a termelési folyamat további szakaszaiban. Egyszóval: e nélkül a részleg nélkül, ennek az ütemes hozzájárulása nélkül nincs ritmikus tervteljesités, zökkenőmentes termelés. És ha az I-es számu előkészitő ugy dolgozik ahogy azt az elmult esztendei és az idei első negyedévi grafikonok mutatják, az nem kis mértékben a részlegvezető lelkiismeretes, áldozatkész munkáját is dicséri.

Kommunisták

— Nálunk mindig teljesülnie kell a termelési tervnek és teljesül is. Ezt mutatják a dokumentumok, évekre visszamenően — állapitja meg objektiven, minden dicsekvés nélkül Floruncut Liviu mérnök. Pedig talán lenne mivel dicsekednie, lenne mivel büszkélkednie, hiszen emögött, a részlegen töltött sok álmatlan éjjel, sok munkában töltött nap rejlik. Mert nem mindig mennek a dolgok akadálymentesen, ugy ahogy szeretnék. De azért ember az ember, hogy legyőzze a nehézségeket. És mindenekelőtt azért kommunista! Mert Floruncut Liviu mérnök, párttag. Immár csaknem egy kerek évtizede. Azóta birtokosa annak a vörös kis könyvecskének, amely élete legdrágább dokumentuma. A párt neveltje ő izig-vérig. A párt fogta a kezét, amikor átlépte a szakmai iskola küszöbét, amikor felvételet kérte a KISZ-tagok sorába, amikor kitárultak előtte a Vagongyár kapui, amikor fokról-fokra feljebb és feljebb lépett szakmai beosztásában, amikor 1957-ben beiratkozott a temesvári müegyetem látogatásnélküli tagozatára, s amikor boldogságtól dobogó szivvel nyujtotta át a diplomáját az üzem vezetőségének. A párt fogta a kezét és a párttagok — természetesen képletesen. Hogy Pantoş Teodornak, Bakonyi Kálmánnak vagy éppen Sferdeanu Eugennak hivták őket, az mindegy. Tény az, hogy támogatták, tanitották, bátoritották, ösztönözték, lelkesitették. És az általuk elszórt mag termékeny talajra hullott. Floruncut Liviuból, az egyszerü munkásemberből olyan mérnök lett, akiről Groza Mircea elvtárs, a pártbizottság titkára igy nyilatkozott: „Üzemünk 180 mérnöke közül ő a legjobbak közé sorolható."

Ez pedig mindennél többet jelent, mert őszinte, objektiv értékelés, nem pedig hamisan csengő dicséret.

SCHIFF LÁSZLÓ

Vállalták — teljesitették

Megyénk gazdasági egységei ezekben a napokban kiváló munkasikerekkel tetézik be az év elején tett és azóta lényegesen tulhaladott vállalásaikat. A munkaközösségek határtalan lelkesedését tükrözik a vállalatokból érkező jelentések:

A Vagongyárban jelentősen tulhaladták a nagy évforduló köszöntésére tett munkavállalást. Az év elején vállalt 1 millió lejes össztermelési többlet helyett, eddig mintegy 3 milliót valósitottak meg. Vállalásuk többi objektumait is tullépték.

A Fakitermelő és Feldolgozó Kombinát munkaközössége az össztermelés vonatkozásában tett vállalást több mint 10 millió lejjel szárnyalta tul. A kivitelnél mintegy 4 millió lej a tulteljesités.

Ünnepel az Óragyár

Tegnap délután az Állami Szinház Studió termében került sor arra az ünnepi gyülésre, amelyet az Aradi Victoria Óragyár tizéves fennállása tiszteletére tartottak. Az egybegyült több száz óragyári alkalmazott és meghivott előtt Berencz József, a vállalat igazgatója tartott beszédet. Szólott arról a szorgalmas tevékenységről, amelyet a közösség az elmult tiz év alatt, a pártszervezet közvetlen irányitásával kifejtett, a termelés müszaki szinvonalának emeléséért.

Az aradi óragyártás, és egyben a román óragyártás, tulajdonképpen már 1954-ben megkezdődött. Egy maroknyi órás és technikus-csoport gyártotta az órákat a Precizia szövetkezetben. Tevékenységük perspektiváira felfigyeltek a felettes fórumok is, és 1961 első hónapjában az emlitett munkacsoport kivált a KSZ-ből és önálló állami vállalatot alapitott.

Az első évben mintegy 430 ember, 8 változatban, 170 000 órát gyártott. A beruházások ésszerü felhasználása révén azonban egyre erőteljesebbé vált a gyár. A termelés évről évre növekedett. Az uj ötéves terv első esztendejében, 1971-ben, mintegy 650 alkalmazott több mint 500 000 órát állit elő 47 változatban. Valamennyi tipus ankerjárata ma már köves.

Három éve annak, hogy az aradi órák minőségére és kivitelezésére külföldön is felfigyeltek. Megrendelések is érkeztek. Eddig, több mint 71 000 órát szállitottak exportmegrendelésre. Az idén pedig a 80 000.-et.

A vállalat igazgatója elismerően szólt a vállalat veteránjairól, Mitykó Dezsőről, Thaller Ferencről, Polgar Eugeniáról, Negru Eudochiáról, Bota Ioanról és másokról, akik még ma is irányitják az automata gépeket, hozzáértéssel szerelik az órákat. Szólott a fiatalabbakról is, Brandtner Jakabról, Niga Ioanról, Timiş Floricaról, Ujvári Gáborról, Muha Szilviáról és másokról, akik a legjobbak közé küzdötték fel magukat.

Az aradi óragyártás uttörői közül Mitykó Dezső, mig a fiatalabb generáció részéről Muha Szilvia szólalt fel. Lelkesedéssel beszéltek munkájukról, terveikről és meleg szavakkal, mondtak köszönetet a pártnak és hangsulyozták hogy a dicsőséges félszázados évfordulót az aradi óragyártók is kimagasló munkasikerekkel fogadják.

A felettes szervek részéről Negreanu Gheorghe, a Háztartásbeli Cikkeket Gyártó Ipari Központ helyettes vezérigazgatója üdvözölte az aradi óragyártókat és sok sikert kivánt nekik munkájukhoz.

TÓTH SÁNDOR

Vegyiparunk oszlopai, karcsu fémcsövei az eget ostromolják.

1971. május 8 — a Román Kommunista Párt félszázados jubileumának ünnepe — munkaszüneti nap

A Minisztertanács határozatilag munkaszüneti nappá nyilvánitotta 1971. május 8-át, a Román Kommunista Párt félszázados évfordulójának napját.

A határozatot nem alkalmazzák azokban az egységekben, ahol folyamatos munka folyik, a mezőgazdaságban, a kereskedelmi egységekben, a közszállitásban és más szolgáltatási egységekben, valamint az összes olyan munkahelyeken, ahol a szolgálat természeténél fogva a vasárnap nem számit az alkalmazottak munkaszüneti napjának.

A minisztériumok, a többi központi szervek és a néptanácsok végrehajtó bizottságai megállapitják azoknak az egységeknek a munkarendjét, amelyek 1971. május 8-án a lakosság kiszolgálását biztositják.

NICOLAE CEAUŞESCU ELVTÁRS FOGADTA

Aczél György és Komócsin Zoltán elvtársakat

Nicolae Ceauşescu elvtárs, a Román Kommunista Párt főtitkára szerdán fogadta Aczél György és Komócsin Zoltán elvtársakat, az MSZMP KB Politikai Bizottságának tagjait, a KB titkárait, akik baráti látogatást tesznek hazánkban.

A fogadáson részt vettek a következő elvtársak: Manea Mănescu és Paul Niculescu-Mizil, az RKP KB Végrehajtó Bizottságának és Állandó Elnökségének tagjai, a KB titkárai, Vasile Vlad, az RKP KB póttagja, az RKP KB osztályvezetője, valamint Perjesi László, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese.

Jelen volt Martin Ferenc, a Magyar NK bukaresti nagykövete.

Az ebből az alkalomból folytatott megbeszélésen megelégedéssel mutattak rá a Román Kommunista Párt és a Magyar Szocialista Munkáspárt közötti, a Románia Szocialista Köztársaság és a Magyar Népköztársaság közötti baráti és sokoldalu együttmüködési kapcsolatok pozitiv fejlődésére, és egyben kifejezték azt a közös óhajt, hogy továbbfejlesszék és változatosabbá tegyék a román-magyar kooperációt minden tevékenységi területen, bővitsék a kontaktusokat és a tapasztalatcserét a két párt között, Románia és Magyarország állami intézményei és társadalmi szervezetei között. Ez megfelel a román és a magyar nép érdekeinek, s a szocialista országok, a kommunista és munkáspartok egységének erősitését, a népek közötti béke ügyét szolgálja.

A megbeszélésen ugyanakkor véleménycserét folytattak egyes időszerü nemzetközi kérdésekről.

A találkozó meleg, elvtársi légkörben folyt le.

a Német Demokratikus Köztársaság nagykövetét

Nicolae Ceauşescu elvtárs, a Román Kommunista Párt főtitkára, az Államtanács elnöke május 5-én, szerdán fogadta dr. Hans Vosst, a Német Demokratikus Köztársaság bukaresti rendkivüli és meghatalmazott nagykövetét, ennek kérésére.

Az elvtársi légkörben lefolyt megbeszélésen részt vett Paul Niculescu-Mizil elvtárs, az RKP KB Végrehajtó Bizottságának és Állandó Elnökségének tagja, a KB titkára

Helsinki város polgármesteri hivatalának küldöttségét

Nicolae Ceauşescu, Románia Szocialista Köztársaság Államtanácsának elnöke május 5-én fogadta Helsinki város polgármesteri hivatalának küldöttségét, amely látogatást tesz országunkban. A küldöttséget Teuvo Aura, a finn főváros polgármestere vezeti.

A fogadásnál ott volt Dumitru Popa, a főváros főpolgármestere.

Jelen volt Kaarlo Veikko Makela, Finnország Bukaresti nagykövete.

Az Államtanács elnöke szivélyes légkörben megbeszélést folytatott a vendégekkel.

1921-1971 PCR 50

ARAD, az RKP megalakulásának időszakában

Az 1921 májusi alakuló kongresszus után Aradon is napirendre került a helyi pártszervezet megalakitásának kérdése. A következő esztendő elején az országos választások teszik sürgetővé a problémát, melyet az 1922 február 15-i munkásgyülés is megtárgyal. A háboru utáni sulyos helyzet és a szigoru cenzura-viszonyok ellenére az aradi kommunisták pártcsoportot alakitanak.

A fiatal Román Kommunista Párt előtt ebben az időszakban komoly feladatok álltak: a párt eszmei megerősitése, a szervezeti keretek megteremtése, a szervezeti szabályzat elfogadása, a vezető szervek megválasztása. Ezek a feladatok valójában az alakuló kongresszusra hárultak, de a hatóságok beavatkozása lehetetlenné tette valamennyi célkitüzés megvalósitását. Az aradi kommunisták ebben a harcban is kivették részüket. A Munkás 1922 március 26-i száma közölte azt a felhivást, mely Ploieştibe **összehivta a párt szekcióinak tanácskozását. 1922 juliusában az aradi kommunisták elküldték képviselőiket Marosvásárhelyre a Szocialista-Kommunista Párt ottani helyi szekciójának megalakitása alkalmából. Marosvásárhelyen különben felolvasták az aradiak üdvözlő táviratát. A következő hónapban az ugyanebből a célból összehivott brassói nagygyülést egy aradi küldött is üdvözölte, a lippaiak pedig táviratban kivántak sikert a munkálatokhoz. Az aradi pártcsoport képviseltette magát az 1922 októberi ploieşti-i második kongresszuson, s az aradi küldöttet az egyik vezető szervbe is beválasztották.**

Ebben az időszakban nagy szerepet játszott a pártsajtó. **A Socialismul 1921 december 28-i száma rámutatott arra, hogy „csak a kommunista szellem teheti egészségessé a pártot s adhat számára életerőt".**

A Munkás több cikket közölt a parasztság helyzetéről, a nemzetiségi kérdésről, az ifju munkások szervezkedéséről, a tudományos szocializmus elméleti alapjairól. Megállapithatjuk a kor mércéjével mérve, hogy ezek a cikkek pozitiv szerepet játszottak. Adataink vannak arról is, hogy **1922 márciusában az aradi külvárosokban már kommunista nyomtatványokat terjesztettek.**

1921-ben Aradon már müködött az ifjumunkások helyi csoportja is, mely a kolozsvári szervezethez tartozott s mely együttmüködött a bukaresti ifju szocialista szervezettel. Egyesülésükből 1922 márciusában létrejött az ifjuság országos forradalmi szervezete, mely később 1924-ben felvette az Ifju Kommunista Szövetség nevet.

1921-ben a három évtizedes multra visszatekintő aradi szakszervezeti mozgalom is uj utakon indult meg. Az 1921 májusában megszavazott törvényekben a munkásosztály kivivta a szakszervezetek elismerését. Ugyanakkor e törvények korlátozták a sztrájk-jogot s az ugynevezett autonómia kimondásával igyekeztek megszüntetni a párt és a szakszervezetek kapcsolatát. Az aradi munkásság ezért egy, a munkaügyi miniszternek átadott emlékiratban tiltakozott e tövények hiányosságai ellen. Az ujjáalakuló szakszervezeteknek több sulyos kérdéssel kellett megbirkózniok: **a szakszervezeti egység megteremtése az országos szakszervezeti mozgalom létrehozása stb.** Az aradi faipariak juniusi, a vas-, fém- és vegyipari munkások szeptemberi közgyülése pozitivan közelitették meg e kérdések megoldását. A Munkás: **Gondolatok a romániai szakszervezeti mozgalom egységes kialakulásához** cimen cikksorozatot inditott s ebben foglalt állást. **Ilyen értelemben szálltak sikra a nagyrészt kommunistákból álló aradi küldöttek az 1921 októberi brassói szakszervezeti kongresszuson. Az 1922 juniusi szebeni kongresszusra az aradiak szintén elküldték képviselőiket,** arra a kongresszusra, mely megteremtette az egységes romániai szakszervezeti mozgalmat.

1921 julius elején az aradi vállalatokban is döntő szakaszba lépett a régebbi vivmányok megvédéséért folyó harc. **Joggal állapitotta meg 1921 julius 10-én a Munkás, hogy ötezer szem irányul azokra, akik dönteni hivatottak a munkásság életkörülményeinek javitása ügyében.** A munkaügyi felügyelőségen folyó tárgyalások alatt a munkáltatók ujabb támadást inditottak a kollektiv szerződésben biztositott jogok ellen. A legélesebb harc a textilgyárban robbant ki. A juniusi fizetés alkalmával derült ki, hogy az igazgatóság megszegte a nyolc hónappal azelőtt kötött kollektiv szerződést. A munkások határozott választ adtak: másnap nem álltak munkába, s ezzel a lépésükkel érvényt szereztek a kollektiv szerződésnek. A gyár igazgatósága azonban ismét megszegte szavát, s csak egy ujabb figyelmeztető sztrájk tudta megvédeni a munkások érdekeit. A Neumann gyárban ugyancsak figyelmeztető sztrájk késztette az igazgatóságot a kollektiv szerződés betartására. A gyáriparosok szervezetéhez tartozó vállalatokban a bérvita végül is az uj munkaügyi törvényben előirt döntőbiróság elé került. A tárgyalásba beleavatkozott a rendőrprefektus és a térparancsnok is. A végeredményről a julius 31-i Munkás számol be **„Érvényben marad a gyári munkások mult esztendei kollektiv szerződése"** cimen s a cikkben rámutatott a munkáltatók teljes kudarcára. Kudarcot vallott ugyanakkor a

GLÜCK JENŐ

(Folytatása a II. oldalon)

Tovább kell lépni

Pártélet

Az elmult évek során kiváló eredményeket értek el az IAMMBA femipari vállalatnál. Az üzem nem csupán megyei viszonylatban tört élre, hanem első lett országos viszonylatban is az iparágban. Ez pedig jelentős mértékben a körültekintő és mélyreható pártmunkának tulajdonitható. A pártbizottságnak, az alapszervezeteknek sikerült a termelési tevékenység és a szervezési munka motorjaivá válni s meg kell mondani, hogy ezek a motorok ugyszólván kifogástalanul, zökkenőmentesen müködnek. Talán egyetlen vonatkozásban találhatunk némi fogyatékosságot a pártmunkában — a tagfelvetel terén. Az elmult esztendőben ugyanis a pártbizottsághoz tartozó alapszervezetek mindössze 14 taggal erősitették soraikat, holott erre, amint az idei eredmények is igazolják, sokkal nagyobb lehetőségek állnak rendelkezésükre. Erre enged következtetni az a tény, hogy idén már 11 párttagot fogadtak soraikba a vállalathoz tartozó alapszervezetek. Ez pedig annak tulajdonitható, hogy a pártbizottság már januárban levonta a következtetéseket az elmult évi fogyatékosságokból.

Januárban napirendre tüzte annak a szervezési és politikai munkának az elemzését, amelynek célja elősegiteni a párt sorainak erősitését. A pártbizottság ülésén, akkor főként a vállalat egyes számu részlegének alapszervezetét marasztalták el, ahol ugyszólván egyáltalán nem használták ki ebben a vonatkozásban a lehetőségeket. Bennünket éppen az érdekelt, hogy mit tettek ennek az alapszervezetnek a tagjai, a büró, megszivlelték-e a birálatot? A dokumentumok, amelyeket az alapszervezetnél a rendelkezesünkre bocsátottak, arra engedtek következtetni, hogy a szigoru, de igazságos kritikanak foganatja volt.

A büró minden tagja személyszerint vállalta, hogy foglalkozik néhány arra érdemes, rátermett, minden vonatkozásban kiváló teljesitményt nyujtó pártonkivüli dolgozóval, ezen tulmenően gondoskodtak, hogy fokozzák e termelési egységben a dolgozók nevelésére irányuló propagandamunkát, az agitációt. A párttagok személyes jó példával jártak elől és ezáltal magukhoz vonták a pártonkivülieket, főként az ifjakat, akik támogatásra és utbaigazitásra szorulnak. Gondoskodtak arról is, hogy tovább erősödjék a pártfegyelem, operativabbakká, de ugyanakkor tartalmasabbakká, átfogóbbakká és mélyebben elemzőkké váljanak a közgyülések. S az eredmény: már eddig négy uj párttagot vettek fel az alapszervezetbe a januári pártbizottsági elemzés óta.

Az eddigi eredmények csupán a kezdetet jelentik. Szerintünk, ujabbakkal, jelentékenyebbekkel tetézhetik őket.

HAJÓS LÁSZLÓ

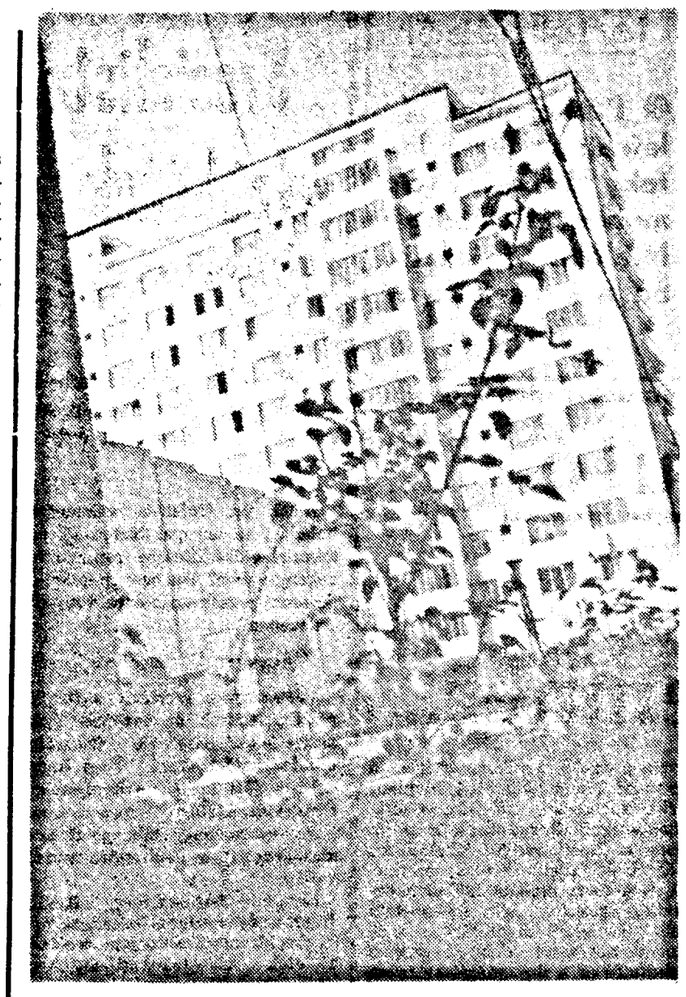

A város geometriája

Arad, az RKP megalakulásának időszakában

(Folytatás az I. oldalról)

munkáltatók bérleszállitási kisérlete a pék és vendéglátóiparban is. **A kollektiv szerződések betartását tehát a szervezett munkásság harcolta ki.** 1921 augusztus 11-én az Astra gyári munkások is figyelmeztető sztrájkba kezdtek, s csak ez az akció tudta eltéríteni az igazgatóságot a dolgozók fizetési besorolásának megváltoztatásától.

A következő hónapban is nagyszabásu sztrájkmozgalomra került sor. A leghevesebb küzdelem a 250 munkásnőt foglalkoztató kötszövőgyárban alakult ki. Amikor a munkásnők követeléseiket az igazgatóság elé terjesztették, és hosszu halogatás után, augusztus 27-én megkezdődtek a tárgyalások, az igazgató kijelentette: aki nem hajlandó elfogadni a megszabott feltételeket, azt elbocsátják. Augusztus 29-én a gyár leállt. Egynapi szünet után ujabb tárgyalás következett, majd ezt egyhetes sztrájk követte, mely meghozta a győzelmet. Az igazgatóság kénytelen volt biztositani a **48 és félórás munkahetet és kötelezettséget vállalt, hogy többé nem alkalmaz 14 éven aluli gyermekeket.** S a sztrájkmozgalmak felsorolását — melyeket a legdurvább hatósági beavatkozások, a törvénytelen letartóztatások, s rendőrbirói itéletek sem akadályozhatták meg — tovább folytathatnók.

A gazdasági követelésekért vivott küzdelem összekapcsolódott a politikai harccal. Amikor Averescu miniszterelnök nyár végén Aradra látogatott, az aradi munkásság követeléseket terjesztett elő. Ezek közé tartozott a gyülekezési jog biztositása, a munkásság politikai szervezkedésének lehetősége, a rendőri hatóságok kirekesztése a munkafelügyelőségből, a cenzura eltörlése. Hasonló tartalmu emlékiratot adtak át a munkaügyi miniszternek egy hónap mulva. Az 1921 októberében tömegesen lejáró kollektiv szerződések alkalmat adtak arra, hogy a munkásság politikai és szociális jogainak elismerését, a drágaság növekedésével arányos béremelést követeljen. Ezek a követelési akciók a különböző gyárakban más-más formát öltöttek. Igy a Vagongyárban a panaszok nemcsak a kollektiv szerződések megszegésére vonatkoztak, hanem arra is, hogy e vállalatnál semmibe veszik a szakszervezeti bizalmi testületet. A kommunisták vezette szakszervezet a textilgyárban október 14-én béremelési követelést terjesztett elő. A következő hat hétben ez a többségében nőkből álló munkaközösség a nagy harc élvonalába került. Az október 17-i figyelmeztető sztrájk arra kényszeritette az igazgatóságot, hogy hazahivja a gyár főrészvényesét és megkezdje a tárgyalásokat. Október 20-án ujabb figyelmeztető sztrájk következik, majd két nappal később már háromnapos sztrájk ad nyomatékot a követeléseknek. Október 27-én a munkásság nagy része elhagyta a gyárat, s az összes aradi munkások anyagi segitségével három hétig tartott ki. Ebben az időszakban az Astraban és más gyárakban is meghiusultak a tárgyalások. A viszály döntőbiróság elé került. A munkáltatók döntőbiróul a munkásellenességéről hirhedt rendőrprefektust akarták felkérni, amit a munkások természetesen elutasitottak. A döntőbiróság végül is a törvényszék mellett alakult meg, s a munkásságnak részleges fizetésjavitást sikerült kiharcolnia. A korabeli dokumentumokból értesülünk arról, hogy az aradi munkásság harca tovább folyt, akciókba léptek a bőripari munkások, a nyomdászok, a cukrászok, kéményseprők, a városi gépüzemek dolgozói.

Ezek a harcok hozzájárultak a munkásmozgalom ideológiai tisztázódásához, a munkásosztály és a többi dolgozó réteg osztályöntudatának emelkedéséhez. 1921 májusa, az 1921-es esztendő Arad munkásmozgalma számára is ujabb, magasabb szakaszt nyitott meg. A Román Kommunista Párt, a helyi pártcsoport tevékenységének segitségével, a Maros-parti városban is kezébe vette a dolgozók harcának ügyét s dicső lapokat irt be a haza függetlenségéért, az uj, szabad, szocialista Románia megteremtéséért folytatott harc történetébe. Most, amikor pártunk dicsőséges fennállásának 50. évfordulóját ünnepeljük, elégtétellel tölt el bennünket az a tudat, hogy Arad megye dolgozói becsülettel kivették részüket ebből a harcból. Az egykori megsárgult dokumentumok mai, a sokoldaluan fejlett szocialista társadalom megteremtéséért folytatott harcunk előzményeiről vallanak, a harc folytonosságáról, arról, hogy szülőföldünk dolgozói — románok, magyarok, németek, más nemzetiségüek — a Román Kommunista Párt vezetése alatt mindig hüek voltak és hüek maradtak történelmi küldetésükhöz.

Lejegyezte: SZABÓ JÁNOS

Májusi prognózis

— Elmondja Proncenco Ludovic főmeteorológus —

Eltelt ugyan már néhány nap májusból, de olvasóink tájékoztatására — egész hónapra szoló prognózist kértünk Proncenco Ludovic elvtárstól, az Aradi Meteorológiai Intézet főmeteorológusától.

— Május hónap, a sokért átlaghoz viszonyitva, csapadékosabbnak igérkezik, de csak viszonylag. A várható hőmérsékleti értékek megközelitik a szokásosat. Periódusonként a következő időjárásra számithatunk: Május 6—10 között változékony idő lesz, borult égbolttal, záporokkal, röviddebb ideig tartó zivatarokkal. A várható hőmérsékleti értékek: éjszaka 7—11, nappal pedig 18—22 fok között. A következő időszakban kisebb felmelegedés várható, de még mindig borult égbolttal. Ekkor valamivel több esőre, záporra, zivatarra és helyenként jégesőre is számithatunk. Várható hőmérséklet éjszaka 8—12, nappal 19—23 fok között. A leghidegebb és egyben a legcsapadékosabb időszak 16—19 között lesz, tartós, viharos szelekkel. A hőmérséklet éjjel 5—9 fokig süllyed és nappal sem emelkedik 14—18 foknál magasabbra. Május 20 és 25 között is változékony lesz az idő, de kevesebb esővel és kisebb felmelegedéssel: éjszaka 6—10, nappal pedig 17—21 fokig. Az utolsó periódusban, tehát május 26—31 között jelentős felmelegedésre számitunk, helyi eső, zivatar azonban lehetséges. A várható hőmérsékleti értékek: éjszaka 9—14, nappal pedig 15—29 fok, helyenként ennél is magasabb.

— Es milyen nyarat jósol a meteorológus?

— Az időjárás eddigi alakulását és a rendelkezésünkre álló adatokat figyelembe véve, sajnos, azt kell mondanom, hogy a nyár a szokottnál valamivel hüvösebb lesz, de a csapadék mennyisége nem haladja meg az átlagosat.

Párhuzamos életrajzok

Cristici Petru, hogyan lett kommunista, hogyan lett valaki kommunista akkor, amikor ez életveszélyt, börtönt, deportálást jelentett?

Senki sem született kommunistának. A nyomor késztette az embert, hogy keresse az igazságot. Inas voltam, igy kerültem a Munkásotthonba. Ott inditottak utnak. Emlékszem, 1924-ben sztrájkoltak a fások, megbizott a KISZ: szervezzük meg a kárpitosokat. Megtudta a mester és jó verést kaptam. Az első verést... politikai okokból. De a munkát csak nem vettük fel, a tárgyaló bizottság tagja lettem, otthon négy-öt társammal éppen arra készülődtünk, hogy kimenjünk a csálai erdőbe, amikor ránk rontott egy detektiv. Bekisértek a szigurancára. Kinek a megbizásából dolgozol? — üvöltöztek. — A senkiéből sem — válaszoltam és kitartottam emellett. Elém toltak egy papirt, fogadjam meg, hogy „megjavulok", nem politizálok, nem sztrájkolok. Nem irtam alá semmit. Végül csak elengedtek. Szinte még gyerek voltam. Akkor lettem kommunista.

Csak a kortól őszült meg Cristici elvtárs?

(Nem véletlenül tettük fel a kérdést. Cristici Petru kemény, szögletes arca fiatalos, különösen ha meggondoljuk, hogy 61 esztendős. De a haja...)

Sokszor beszélgetek fiatalokkal, s ha a mult kerül szóba, látom a szemükön, hogy kalandfilmekbe való történeteket, romantikát várnak. Sulyos hétköznapokat jelentettek azok az évek, látványosságok nélkül. Azt is gyakran kérdezik tőlem, melyik volt életem legnehezebb pillanata. Sok ilyen pillanatom volt. Ilyen napokban mi, kommunisták nem szükölködtünk.

És a ráncok...

(Cristici Petru ajkai körül szigoru mély barázdák huzódnak, bozontos szemöldöke fölött a ráncok külön életet élnek.)

Egyre nehezebb lett. Az elsők között bocsátottak el, csak végső esetben alkalmaztak, nehéz, roszszul fizetett munkára. De nemcsak a munka vagy a munkanélküliség! Hogy néztek akkor egy kommunistára?! Akik nem ismertek, vagy éppen tul jól ismertek, felforgatónak tartottak. Hiába tudtad, mit és miért teszel, kiért harcolsz, el kellett türnöd a kisemmizést, a lenézést sokak részéről. Néha még a család sem értett meg. Nekem nagy szerencsém volt a feleségemmel. Fejünkhöz vágták: munkakerülők, bajkeverők. Néha olyanok is, akikért harcoltunk. De hallgatni kellett. Őértük.

Hogyan szállnak a vadlibák — kérdezte egyszer egy főmérnök Cristici Petrutól.

Nem tudtam, hova akar kilyukadni. Megmagyarázta. Elől repül egy vezér madár, a többiek utána. Igy próbált levenni a lábamról. Tudta jól, ha a kommunisták lemondanak a követelésükről, akkor könnyebben elbánnak a többi munkással. Alig maroknyian voltunk, de ez a pár ember az utcára tudta vinni az egész textilgyárat, vagongyárat. De nemcsak sztrájkra, politikai tüntetésekre volt szükség. Az is kiállás volt, ha néhány banival felemeltettük a nyomoruságos órabért...

Hősiesség...

Mi munkának neveztük. Egyszerüen munkának. Munkának, melyre nem volt recept, s azt hiszem a mi munkánkra most sincsenek receptek.

Elérkezett 1944. augusztus 23...

Azon az éjszakán együtt voltunk. Megbeszéltük, mi a teendő. Ne higyjék, hogy a fegyveres felkelés után könnyü volt. A tömegek mellettünk álltak, de a hatalom még nem volt a miénk. Meg akartuk szerezni, meg kellett szerezni. És megszereztük.

Erre a korra már mindannyian emlékszünk, ezzel a korral nőttünk fel mi is.

A fiam is...

Igen, ifjabb Cristici Petru.

Körülüljük a nagy asztalt. Cristiciéknél ma mindenki otthon van. A három generáció. A nagyapa, a veterán harcos, egyszer-egyszer feláll, hogy kivigye a cigarettafüstös szobából a másfél éves kisunokát, a fia ujra- és ujratölti a poharakat, a feleség erős feketét főz.

Talán ezzel a képpel kellett volna kezdenünk irásunkat is, a három nemzedék otthonával. A cim is itt az asztal mellett született, a történelmet, a jelent, a jövőt idéző szavak között. Párhuzamos életrajzok... Az ókori szerző a történelem nagy alakjainak állitott emléket, azoknak, akik országok, birodalmak sorsait formálták. Mi e rövid irásban csupán egy család három nemzedékének, de rajtuk keresztül mindazoknak, akik a ma, a holnap történelmét teremtik. Mit kell, mit lehet elmondani egy mai huszonnégy évesről?

Nincs életrajzom — mondja az ifju Cristici Petru.

Valóban, a mai huszonnégy évesek röviden jellemzik önmagukat. Születtem, iskolába jártam, szakmát tanultam, katonáskodtam. Most?... Most dolgozom.

Különleges embernek érzi-e magát?

Nem, dehogy! Vagy üssem el tréfával a kérdést? Csak egy szempontból vagyok különleges, mint nagy halász...

Párttag?

Ötven éves a kommunista párt. A jubileumi esztendőben én is kérem a felvételemet.

Mit gondol, könnyü-e ma kommunistának lenni?

Könnyebb is, mint apáméknak volt, nehezebb is. Ma is harcolni kell. Régen szemtől szembe küzdöttek. Nekünk már láthatatlanabbak az ellenségeink: a középszerüség, a tudatlanság, az elzárkózás a társadalmi feladatok elől, az önmagunkkal és másokkal szembeni igénytelenség.

Egy példát is mondjon...

Ismerek olyanokat, akik többékevésbé ma megállják a helyüket. De csak ma. Müveletlenek, nem élnek a továbbfejlődés, a tanulás szenvedélye.

Milyenek a mai fiatalok?

Hogy milyenek vagyunk? Mások. Igényesebbek, mi sokat kaptunk ettől a rendszertől. Ezt tudjuk. Sőt, természetesnek is tartjuk. Talán sok bennünk a türelmetlenség. Hogy jó-e ez vagy rossz, nem tudom.

Mire vágyik ifju Cristici Petru? Mik a céljai?

Csak egyet mondhatok: apám nyomdokaiba akarok lépni. Tanulni szeretnék, megbecsülést szerezni, igazi kommunistának lenni...

A legifjabb Cristici is be-beszalad a szobába, szemmel láthatólag élvezi a beszélgetést. De hogyan interjuvoljuk meg a kis Cătălint, aki mindössze másfél esztendős.

— Hogy szalutál a katona, Cătălin?

A kisfiu homlokához emeli kezét és mosolyog. Mosolyában és a szülők, nagyszülők mosolyában ugy véljük benne van egész életük.

☆

Kilépünk a tavaszi éjszakába. Hajitásnyira Cristiciék Mărăşesti utcai házától áll az egykori sziguranca épülete, az a ház, melyben a veterán harcos is szenvedett. Vajon mit gondol Cristici Petru, mit gondolnak a cristici petruk, amikor kinéz az ablakon és meglátja ezt az épületet?

KILIN SÁNDOR
TOKAY GYÖRGY

A rovatot szerkesztette
CZAKÓ MARGIT

Tájékoztató

1971
Május
6
Csütörtök

Napkelte 5.01, napnyugta 19.26 órakor. Az évből eltelt 126 nap, hátra van még 239.

100 évvel ezelőtt, ezen a napon született a francia Victor Grignard Nobel-dijas vegyész.

10 évvel ezelőtt, ezen a napon hunyt el Lucian Blaga költő és filozófus.

Kiállitás

Szerdán több szakember jelenlétében a Scînteia téri kiállitási komplexum B pavilonjában megnyitották az osztrák, nyugatnémet, olasz és jugoszláv göngyöleganyag- és csomagológépkiállitást.

A kiállitás május 8-ig lesz nyitva.

★

Tegnap délután ünnepélyes külsőségek között nyilt meg az Aradi Állami Szinház előcsarnokában **PETRE JUCU**, aradi származásu szobrászmüvész Eminescu dicsérete cimü kiállitása.

Az Oktatásügyi Minisztérium közli: május 8-án, szombaton országszerte szünetel az előadás és a gyakorlati tevékenység az iskolákban és az oktatási egységekben minden fokon.

filmek

DACIA: Hétlovas betyárjai (9.30, 11.45, 14, 16.15, 18.30, 20.30).

STUDIO: Tükörfényes jégen (10, 12, 14.30, 16.30, 18.30, 20.30).

MUREŞUL: Adio, Texas (10, 12, 14, 16, 18, 20).

IFJUSÁGI: Üldözés (11, 14, 16, 18, 20).

VICTORIA: Hibernatus (11, 15, 17, 19).

PROGRESUL (Ujarad): A döntő óra (17, 19).

SOLIDARITATEA (Gáj): Ne bántsátok a feketerigót (17, 19).

CFR (Grădişte): A háboru előtt (17, 19).

A VIDÉKI FILMSZINHÁZAK MÜSORA

LIPPA: Solymok, Armando, a fehér ló.

PÉCSKA: A csavargó.

BOROSJENŐ: A férfiak hallgatása. Egy történet.

KISJENŐ: Csetepaté.

SZENTANNA: 100 karabély.

NAGYLAK: Igy jöttem. A lány, aki tetszik nekem.

KÜRTÖS: Alfa Rómeó és Julia. Mater Johanna.

PANKOTA: Grisa őrmester.

VILÁGOS: Holtszezon.

BOROSSEBES: Esési szög.

KÖRÖSBÖKÉNY: Esténként 11-kor.

VINGA: Az ember, akit nem lehet vádolni.

Ma délután:

A pionirházban

AZ RKP AZ UJ ÉLET MEGTEREMTÖJE HAZÁNKBAN témáju bélyegkiállitás nyilik 4 órakor a pionirház nagytermében. A rendezvényt az aradi pionirház bélyeg-szakköre — vezető Suciu Aurel és Crăciunescu Pompiliu — a Filatelisták Egyesülete aradi fiókjával együtt szervezte. Előtte a témával kapcsolatos Aki tud nyer — versenyt tartanak. A kiállitást hat napon át tekinthetik meg az érdeklődők 9—12 és 16—18 óra között.

Mindenkit érdekel

A municipiumi néptanács adó- és illetmény osztálya ismét felhivja az érdekeltek figyelmét, hogy házépitéshez kötelező az épitkezési engedély kiváltása. Ugyanakkor, ha magánvállalkozóval épittettnek, ellenőrizzék, hogy az rendelkezik-e érvényes iparengedéllyel. Az intézkedés be nem tartása mind az épitő, mind az épittető számára pénzbüntetést von maga után.

rádió

Csütörtöki müsorajánlásunk

BUKAREST I: 6.00—9.30-ig Reggeli zenés müsor. 10.30 Utazók klubja (Ifjusági adás). 11.15 A szocialista országokból: Csehszlovákia. 13.27 Könnyüzene. 15.05 A pártévfordulóra. 17.00 Ifjusági antenna. 20.00 Pop Simion jegyzete. 20.05 Kivánsághangverseny. 21.00 Részletek Beethoven Fidelio c. operájából. 22.30 Magnósok, figyelem!

BUKAREST II: 6.00—8.10-ig reggeli zenés müsor. 8.10 Mindig előre (pionir adás). 10.00 Operarészletek. 10.55 Népzene. 11.15 Luigi Ionescu, Ana Identici, Michel Dalpech énekel. 12.30 Kálmán Imre operettjeiből. 14.30 Irodalmi müsor. 15.00 Könnyüzene. 15.30 Rádióiskola: román irodalom. 16.55 Orvosi tanácsok. 18.45 Irodalmi összeállitás. 20.00 Ünnepi jubileumi hangverseny a pártévforduló tiszteletére.

HIREK: 7, 9, 10, 11, 13, 15, 16, 22, 24 (Bukarest I.) 6.05, 7, 9.30, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 23, 0.55 (Bukarest II.)

A BUKARESTI RÁDIÓ MAGYAR NYELVÜ ADÁSA

Délelőtt 11 óra 20 perctől 11 óra 45 percig a 202, 261, 330 és 477 méteres hullámhosszon, valamint este 19 óra 30 perctől 19 óra 50 percig a 202, 261 és 330 méteres hullámhosszon beszámol az ország és a nagyvilág eseményeiről.

szinház

CSÜTÖRTÖKÖN, május 6-án este 8 órakor: Măsură pentru măsură (Ki bérlet).

SZOMBATON, május 8-án este 8 órakor: Diluviul (G bérlet).

VASÁRNAP, május 9-én délután 4 órakor: Priveşte înapoi cu minie (bérletszünet), este 8 órakor: Măsură pentru măsură (B bérlet).

Dijkiosztás

A fővárosi Rapsodia Română müvészegyüttes termében szerdán ünnepélyes keretek között kitüntették a városi és falusi mükedvelőknek a Román Kommunista Párt 50. évfordulója tiszteletére rendezett 10. országos versenye döntőjében részt vett zenei-koreográfiai együtteseket.

A nagydijat és a kitüntetett cimet többek között az **Arad municipiumi Müvelődési Ház könnyüzene együttesének**, a Zeneszerző Szövetség különdiját és a kitüntetett cimet az **Arad megyei Körösbökény községi müvelődési otthon kórusának** itélte oda a zsüri.

Labdarúgó-hirek

A megyei ifjusági bajnokság va-/sárnapi fordulójának eredményei: Foresta — Libertatea 1:2, Sebes — Gloria 2:5, Pécska — Borosjenő 3:0, Lippa — Pankota 0:1, Vinga — Kisjenő 3:2, Olimpia — Kürtös 3:1, Kisiratos — Bél 3:0 (j. n.). Az élmezőny: 1. Olimpia (36 pont), 2. Gloria (32), 3. Borosjenő (29), 4. Foresta (26).

Területi bajnokság: Simánd — Kispereg 6:0, Fazekasvarsánd — Lippai Luptătorul 0:1, Kovaszinc—Sofronya 4:1. A bajnokságban a Luptătorul (21 pont) vezet Sofronya (17), Simánd (16) és Kispereg (15) előtt.

A municipiumi felnőtt bajnokság legutóbbi eredményei: Szerszámgépgyár — FZ 1:0, Angyalkut — Tisa Nouă 3:2, Iratos — Villám 1:6, 1. FZ (28 pont), 2. Indagrara (28), 3. Iratos (26).

televizió

Csütörtök, május 6.

18.00 Magyar nyelvü adás: Falumüsor; Csütörtöki jegyzet; Következő példa: a Szatmár megyei Szilágyperr község mezőgazdasági termelőszövetkezete: László Ferenc folklórrovata.
18.30 Szemelvények a mükedvelő együttesek diszelőadásából.
19.15 Hirdetések.
19.20 1001 este — gyermekeknek.
19.30 Hiradó.
20.00 50 év — 50 visszaemlékezés.
20.25 Versek.
20.40 Románia és a nagyvilág (III. rész).
21.15 Népdalok és népi táncok.
21.35 Utazás a Föld körül: Halle (Német DK).
21.50 Varieté filmszalagról.
22.15 Hiradó.
22.25 Ökölvivás: az egyéni országos bajnokság elődöntője.

Apróhirdetések

ELADÓ egy jó állapotban lévő IMS személygépkocsi, érdeklődni: Bezdán Lászlónál, Majlát 566 szám. (200)

ELADÓ kertes ház a központban, telefon, 7-35-32, 12-17 órakor. (195)

ELCSERELNÉM földszintes egy szoba, fürdőszobás lakásomat hasonlóval, (lehet emelet is), Armata Poporului 21. 2. lakás. (197)

IDŐSEBB NŐ gyermek gondozását, esetleg főzést is vállal, Dorobanţi utca 60. (199)

KÖSZÖNETNYILVANITAS

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik drága jó anyánk, Sîrbu Maria temetésén megjelentek, sirjára virágot helyeztek, **részvétükkel fájdalmunkat** enyhiteni igyekeztek.

A gyászoló család
(194)

Az aradi Szerszámgépgyár
Artileriei ut 1 szám
alkalmaz

— lakatosokat (II—VI. kategória)
— bohrwerk esztergályosokat
— darukezelőket

Rövid időtartamu furó- és menetvágó-gép kezelői szakmai tanfolyamot szervez.

Felvételi feltételek: letöltött katonai szolgálat, 7 osztályos elemi iskolai végzettség. Arad megyei lakhely.

(357)

Adatok Nagyiratos monográfiájához

Nagyiratos jelenének fényei: uj müvelődési ház, korszerü mezőgazdaság.

Nagyiratos az ország nyugati részén, Aradtól északnyugatra, 22 kilométer távolságra fekszik. Két falu tartozik hozzá. A községtől Kisvarjas 4, Nagyvarjas 6 kilométerre, délnyugati irányban helyezkedik el. Kisvarjast az 1965-ben elkészült modern aszfaltuton lehet megközeliteni. Nagyiratostól a legközelebbi, 9 kilométerre lévő állomás Kürtös. Ennek ellenére közlekedése jó. A radról oda-vissza háromszor fordul az autóbusz. Nagyiratostól Kisvarjasig 4 kilométeres kövesut vezet.

Amikor behajt terepjáró autónk az mtsz kapuján, kerékagvig ér a sár. „Csak le kellene takaritani a köves utat" — jegyzi meg roszszallóan gépkocsivezetőnk. A gazdasági épületek között is mély, laza a felvágott föld. Kilencven fokos kanyar balra, néhány méter még s kászálódunk kifelé. Innen már csak gyalogszerrel lehet eljutni a nagyiratosi néptanácsig.

A főutca kövezését megkezdték. 800 métert kell elvégezni, a mélytalaju kocsiuton vagy helikopterjáratot inditani a sártenger felett. Van ebben a választó mondatban valami jelképes. Jó ut: gyors civilizáció- és kultura-közlekedés. A munka üteme azonban lassu. Napi átlagteljesitmény 20 méter, ha dolgoznak. A munka éppen szünetel. Az anyag — ugy mint terméskő, homok — évek óta az ut szélén hever.

A látogató felemás érzéssel lépked a betonlapokkal szépen kirakott gyalogjárón, s gyakran félre áll, ha kerékpáros csenget.

A község

Nagyiratos nemsokára két évszázados település: 180 éves. Felvirágzása 27. esztendeje kezdődött. Beépitett és mezőgazdasági összterülete 2 428 hektár. 650 háza van. Jelentősebb épületei: a néptanács, az uj és a régi müvelődési otthon, az mtsz székháza, gazdasági épületei és étkezdéje, a fogyasztási szövetkezet modern áruháza, a borbély-, cipész- és lakatosmühely, a malom, posta, tüzoltó laktanya, orvosi rendelő, két iskola, óvoda és határában a korszerü, több blokkból álló kendergyár. Román, magyar, német lakosainak száma 2 007. Az átlagsürüség 93,7 négyzetkilométerenként. 1965-ben 15, 1970-ben 45 gyermek született; az átlagéletkor 71 év.

Az utóbbi 10 évben teljesen villamositották a községet: a házak 75 százalékába bekötötték a vezetéket. Tévé minden negyedik, rádió minden második házban van.

Felépitették s berendezték az uj, meghosszabbitották a régi művelődési otthont. Az előbbiben szinházi előadásokat, az utóbbiban filmvetitést és bálokat rendeznek. Uj az orvosi rendelő, tüzoltó laktanya és a sportpálya öltözője is. 6 községi kutat furtak, s mindössze 1 000 négyzetméter betonjárda hiányzik, hogy a már 80 százalékban meglévőhöz mindegyik utca legalább egyik oldalán meg legyen a gyalogjáró. Az utóbbi tiz évben 120 modern ház épült s ezek 25 százalékában már van fürdőszoba. Minden második házban a mosógép, 230-ban a hütőszekrény s általában a városra jellemző lakáskultura mutatja a modern életforma térhóditását.

A testvéri egyetértésben együtt dolgozó szorgalmas embereket a községi pártszervezet vezeti ujabb sikerek felé.

Gazdasági élet és munkaalkalom

Főfoglalkozás a mezőgazdaság. 1953 február 2-án 78 család 207 hektár szántóföld területtel megalakitják a mezőgazdasági termelőszövetkezetet. 1970-ben már 800 család 2 107 hektár összterületen, 1845 hektár gazdasági területen főként kukoricát, buzát, rozsot, cukorrépát, kendert, dohányt, paprikát, répát, uborkát stb. termel. 816-an dolgoznak az mtsz-ben, ebből 632 a „törzsgárda", amely állandóan teljesiti a konvencionális normát. A munkaerő-átlagéletkor férfiaknál 45-50, nőknél 40-45 év.

Az állandó alap fejlődésének üteme jó. Például 400 000 lejes befektetéssel villamositották a kertészetet. 1966—1970 között sertéshizlaldát, műhelyeket, szaporító és müfólia boritásu üvegházakat épitettek, 585 000 lejjel járultak hozzá a vizlecsapolási munkálatokhoz. A gazdaság tulajdonában 7 teherautó, 1 terepjáró gépkocsi, 2 traktor, 6 utánfutó stb. van. Földjüket az ujaradi MGÁ, különböző tipusu, több mint 50 gépével dolgoztatják meg. A gazdaságban 7 magas képzettségü és középkáder dolgozik.

Az ötéves terv első esztendejére, 1971-re a globális termelés értékeként közel 15 millió lejt irányoztak elő, ami természetesen ujabb nagyvonalu beruházásokat és korszerüsitéseket tételez fel.

A községből 110 férfi dolgozik az aradi Vagongyárban és Szerszámgépgyárban. Az üzemek váltásonként szállitják dolgozóikat Aradra és vissza. 20 férfi a nagyiratosi kendergyárban helyezkedett el.

Az életszinvonal emelkedése nyilván gazdasági eredményeik függvénye. Az mtsz 1969-ben 40 580 kg cukorrépát gyüjtött be hektáronként, ezzel országos szinten első lett. Évenként 3 100— 3300 hektoliter tejet, 150—160 tonna marha- és sertéshust értékesitenek, ami a fejlett állattenyésztést mutatja. 199 hektár a háztáji gazdaság potenciálja.

A fogyasztási szövetkezet áruháza. Az interiör-részlet. Czank Irén a rövidáru részleg eladója.

Iskola

Iskolába 218 tanuló jár, a magyar és a román tagozatra. A VIII. osztályt 1970-ben 38 végezte el: öt a pécskai, aradi, vingai liceumban, 30 szakiskolában vagy a munkahelyen mesterséget tanul; 3 maradt a községben. Az utóbbi 10 évben 8 nagyiratosi végzett egyetemet, illetve főiskolát, többségük tanárit. Jelenleg 18 pedagógus tanit az iskolában, s csak három lakik Nagyiratoson. 15-en utaznak Aradra, s ennek következményei: az iskolán kivüli és a kulturális-nevelői tevékenység elsorvadása. A bizalomhiány kölcsönös. Az ingázó nevelők csak átmeneti munkahelynek tekintik a nagyiratosi iskolát. Épülete belül elhanyagolt, napokig nem takaritják. A község vezetői elmondták, hogy az orvosnak lakást biztositottak, a pedagógusoknak nem. Pedig közöttük igen sok az értelmes, jobbra törekvő, maga körül változtatni akaró fiatal ember. Sebestyénné Steindl Julia például elvégezte magánuton a hatéves egyetemet Kolozsvárott és néhány nappal ezelőtt államvizsgázott. 73 oldalas diplomadolgozatának, alapos tanulmányának cime A nagyiratosi mtsz-ben termesztett legfontosabb növények. A gazdasági-biológiai monografiát nélkülözhetetlen kézikönyvként forgathatják az mtsz szakemberei a tudományos növénytermesztés érdekében.

Vajon a község és a pedagógusok között olyan nehezen épithető meg a megértés és a kölcsönös bizalom, mint a főutca köves utja?

Hagyomány és müvelődési otthon

Süli Lajos bácsi 76 éves. A századeleji népviseletet, szokásokat és dalokat idézi.

— A férfiak öltözéke — mindenre kitünően emlékszik — három-négy szál vászonból gatya, háziszőttes kendering. Nyakán pántlikával kötöttük meg. Rá barna mellény. A kötő kék volt. Télen a viselet bárányból bekecs.

— Hát a lányok, menyecskék?

— Pendely, négy-öt kikeményitett alsószoknya, rá a szoknya szinesből. Ezt bótban vagy bucsukor a vásárban vették. Olyanok vótak, mint a kemence. Fölül csurákot, a fejükön szines kendőt viseltek.

— Mi az a csurák?

— A csurák posztó vagy barket kabátka.

Süli Lajos bácsinak még mindig szép a hangja. Rengeteg régi népdalt, nótát tud.

— Föl is irtam egy irkába.

Érdekes báli szokásokra emlékezik. Volt gyermek- és felnőttbál. A gyermekbálat citerabálnak is nevezték.

A leánykérő, lakodalmi köszöntő szokása ma sem kopott el. Varga György és Reiner Jenő bácsi is bizonyitja. Csakhogy napjainkban a lakodalom méreteiben valóságos tömeges mulatsággá változott át. A „negyven házas" kicsinek, a „száz-házas lakodalom" megszokottnak számit.

A község néprajza, folklórkincse gyüjtőre vár. A 270 székkel, mély szinpaddal rendelkező, de oldalával a főutcára néző, árkádjait az udvarba rejtő uj, de még kivül bevakolatlan müvelődési otthon is — legalább egy zenetanárra. A Zserai házaspár rendezi a párt fennállása 50. évfordulója tiszteletére azt a néptáncdalestet, amelynek énekeseit 20 tagu zenekar kiséri. Nemrég játszották a mükedvelők a „Válogatós lány"-t. Hivatásos szinház erre ritkán jár.

A nép lelke olyan termő itt, mint a határban a jó zsiros föld. Csak vetni kellene belé a szellemi magot. Vagy tán kevés Nagyiratoson a magvető?

★

Esteledik már, amikor terepjárónk a lándzsákkal körülvett asztagvárost maga mögött hagyja. Most látom először, hogyan övják a kenderkazlakat az égnek meredő sürü villámháritók. Mellettem román bácsi utazik, unokájához, a városba.

— Arra van a szederháti 1-es csárda, — mutat jobb felé. — Oda járt Rózsa Sándor mulatni.

MÓZER ISTVÁN

Szatmári Julia könyvtárosnő és az uj „olvasóközönség".

Gazdasági kérdések

A föld hálás, szeressük, gondozzuk

A mai tervek holnap valóra válnak

A korszerü nagyüzemi szocialista gazdálkodás sokoldalu feladatai között fontos helyet foglal el a talajpusztulás teljes leküzdése, a talajvédelmi irányelvek betartása. Ez is a termésátlagok növelésének, állandósitásának egyik eszköze.

A viz okozta talajpusztulás hazánkban és megyénkben is jelentős károkat okozott és okoz. Ezért vált szükségessé olyan intézkedések életbe léptetése, melyek a talaj megőrzését irányozzák elő mind a folyók, mind pedig a mellékfolyók és patakok mentén. A viz okozta természeti csapásokat csak abban az esetben hárithatjuk el, termőföldjeinket ugy védhetjük meg, ha szabályozzuk a folyókat és patakokat, völgyzáró gátakat épitünk, vizgyüjtő tavakat létesitünk, ahol erre a földrajzi és földtani feltételek megfelelnek.

Az országos talajjavitási és vizgazdálkodási program uj egységes és komplex felfogásban tárgyalja a föld termőkapacitásának növelését célzó intézkedéseket. Méretüknél és komplexitásuknál fogva ezek az intézkedések közvetlen gazdasági befolyást gyakorolnak valamennyi gazdasági ág fejlődésére.

Megyénk mezőgazdasági területét is bántalmazza a talajerózió. Tavaly az árvizek és a talajból feltörő belvizek okoztak sulyos károkat.

Okulva a tapasztaltakon és figyelembe véve azokat a jelentős kiterjedésü területeket, amelyek talajjavitási, telkesitési munkálatokat igényelnek a megyei párt, állami, és mezőgazdasági szervek, az öntözésre és a talajerózió leküzdésére irányitották figyelmüket. Ameddig a szem ellát, a pécskai, a tornyai, az iratosi, a székudvari határban kupás emelődaruk takariják a vizvezető csatornákat. A telkesitési munkálatokkal foglalkozó gépkezelők keze nyomán uj csatornarendszerek készülnek, melyek mentesitik megyénk állami és szövetkezeti gazdaságainak területét a felgyülemlő talajvizektől. Egyben pedig több ezer hektáron biztositják a nagyobb átlagtermések elérését.

Terepszemlénk alkalmával a Bokszeg és Bél községek közötti vizgyüjtő tóhoz is eljutottunk. Bogluț Teodorral, a Temesvári Épitészeti és Telkesitési Tröszt mérnökével a telepen találkoztunk. Mint tudomásunkra jutott, az ott elterülő vizgyüjtő tó felülete 270 hektárt tesz ki és mintegy 4 000 hektár földterület vizmentesitését szolgálja. A vizvédő gátrendszer kialakitásánál több mint 500 000 köbméter földet mozgattak meg és a 8,5 kilométer távon kialakitott 3 méter magasságu védőgáttal óvják a környező falvakat. Jelenleg a főcsatorna takaritásával, hidak és kantonok épületeinek befejező munkálataival foglalkoznak. A lecsapolási, telkesitési és vizszabályozási munkálatok Csermő, Susag, Micske, és Seprős körzetében is folyamatban vannak. Szabályozzák a béli, a susagi és Tőz patakokat. Földgyaluk és buldózerek marják a talajt, tömöritik a földet, készitik az uj földhányásokat. Már jövő évben használatba adják a csatornarendszerek egy részét s ezáltal sulyos gondoktól szabadulnak meg a magvetők. Fáradságos munkájukat mázsákkal viszonozza a föld.

SZABÓ GYULA

KÉT HIDROGÉN ÉS EGY OXIGÉN

Két és fél éve annak, hogy építők jelentek meg az uj Vizmü telepén. Jöttek gépeikkel, állványaikkal, emelő szerkezeteikkel, hogy két hidrogén és egy oxigén uj forrásai fölé „várat" emeljenek. Mértek, kotrógéppel ásattak, vasvázat szereltek, majd jól gyalult zsalukba betont öntöttek.

A széles és hosszu talpkőből merész oszlopok törtek az ég felé. Betongerendák kötötték azokat össze a föld felett s az emeleti szinteken. Masszív koszoruk fogták körül, mintha csak egy óriási szögletes hordó lenne. A második emelet után beljebb szerelték az ácsok a zsalukat. S mire a legmagasabb pontra értek, mindinkább elkeskenyedett az épitmény. Olyanná vált, mint egy gigantikus lépcső.

A tetőzet szerelése már gyorsabban halad. Előre gyártott betonelemeket emelt magasba a daru, tizpercenként. Vakitó fényt árasztó villanyhegesztővel rögzitették, s mire beállt az esős évszak, már a szigetelő réteg is fenn volt.

A munka télen sem szünetelt. Marczi Áron mester berendelte embereit a már csukott csarnokokba. A szokásos épitkezésektől eltérően ujból zsalut ácsoltak. A szerelők sem tétlenkedtek. Sürü hüvelyknyi vastag acélhálóval béleltek a tükörsimára gyalult zsaluzatot. Mire kitavaszodott, ismét öntöttek. Az utóbbi napokban a horlai, a fazekasvarsándi, a kürtösi, a pankotai, a szemlaki, a neudorfi és más termelőszövetkezetek is végeztek a vetéssel. Sajnos mintegy 6 000 hektár területen csak nagyon nehezen lehet dolgozni, mivel az amugy is lágy talaj az utóbbi napokban lehullott csapadék miatt még jobban felázott. A buzsáki, a zimándi, a nagyfalusi, a radnai, a zerindi, a feketegyarmati és más termelőszövetkezetekben még jelentős terület maradt bevetetlenül. Azokban a gazdaságokban, amelyekben még nem végezték el a kukorica vetését, minden munkára alkalmas időt ki kell használni.

Lassan kifutunk az optimális vetési időszakból. Hány nap szükséges ahhoz, hogy a kukorica mindenütt a földbe kerüljön?

— A vezérigazgatóság vezetősége és a Megyei Gépesitési Vállalat intézkedési tervet dolgozott ki a gépek átcsoportositását illetően. Ha a természeti viszonyok megengedik, két nap alatt minden termelőszövetkezetben be lehet fejezni a kukorica vetését. Ehhez elegendő müszaki felszerelés áll rendelkezésre.

Lejegyezte: CSIGYÁR ISTVÁN

hették a zöldesszürke engedelmes betont. Nemsokára kirajzolódtak az óriási tároló és előszürő tartályok körvonalai.

A már tavaly felépitett vezérkari épületben is hangyamódra szorgoskodtak a kömüvesek és a szerelők. Vakoltak, betont öntöttek. A villanyszerelők pedig sokszinü szigetelt huzalnyalábot vezettek páncélcsövekben a vezérlő terem felé. Megjöttek „az elektronikusok" is Bukarestből, s a hozott vasszekrényekbe müszerek, s villamos automaták százait szerelték be. Innen, a patkóalaku teremből irányitja majd két ember a források buggyanását, a szürők, s a nemrég felszerelt gigantikus szivattyuk szünet nélküli munkáját.

A tárolóállomáson az utolsó simitásokat végzik. Itt is felkerültek talpazatukra már a több mázsás, hatalmas vizipumpák.

Künn a telep végében tornyot huznak a magasba. A csuszó fémzsaluzat hidraulikus emelője állhatatosan tolja egyre feljebb az egész szerkezetet, mignem eléri majd a 26 méter magasságot. Innen majd fokozatosan szélesedik, majd egy hat méter magas lefelé kupos „poharat" öntenek fölibe.

A betonkeverők szünet nélkül duruzsolnak. A vasbetonszerelők is alig győzik a munkát. A főépületben csöveket hegesztenek. Ezeken a szivattyuk, sokezer köbméter kristálytiszta vizet kényszeritenek majd a vezetékekbe. De csak akkor, ha teljes egészében elkészül az uj vizmü, ami az épitőmesterek szerint már nem is várat oly sokáig magára. Ez év szeptember 30-án megtartják a próbát. Ekkor indul el első utjára a hatalmas vizoszlop, melyet a szivattyuk szünet nélkül táplálnak, a beton, az acél és az üveg harmonikusan ötvözött massziv, uj várából.

SÁNDOR JÁNOS

Mielőbb fejezzük be a kukorica vetését

— BESZÉLGETÉS MATEESCU PETRE MÉRNÖK ELVTÁRSSAL, A MEGYEI MEZŐGAZDASÁGI, ÉLELMISZERIPARI, ERDŐGAZDÁLKODÁSI ÉS VIZÜGYI VEZÉRIGAZGATÓSÁG HELYETTES VEZÉRIGAZGATÓJÁVAL —

Alig néhány nap telt el ebből a hónapból és csapadék bőven hullott. Hogyan befolyásolja ez a tény a vetés ütemét, a kulturák fejlődését és a növényápolási munkálatok kibontakozását?

— Április 28 és május 4-e között a megyénk területén lehullott csapadék-mennyiség különbözőképpen oszlik meg. A négyzetméterenként lehullott átlag csaknem 29 liter viz. Ez a tény fékezte a vetés ütemét. Különösen az okozott nehézséget, hogy szinte minden nap esett és igy a föld nem tudott felszikkadni. A lehullott mennyiség nem nagy, viszont, ha figyelembe vesszük, hogy vetnivaló már csak azokban az egységekben van, amelyekben amugyis sok a vizenyős terület — akkor csak azt mondhatjuk: csökkent a kukorica vetésének üteme. A kulturák szépen fejlődnek. Ám rohamosan megindult a gyomosodás, de mivel lágy a talaj, gépi erővel csak itt-ott lehet végezni a növényápolási munkálatokat. Számos termelőszövetkezetben, mint például Tornyán, Iratoson, Kürtösön, Nagylakon és másutt már megkezdték a cukorrépa ritkitását.

— Mi a helyzet jelenleg a kukorica vetését illetően?

— Tegnap estig 43 termelőszövetkezetben fejezték be a kukorica vetését. A tervszerüsitett 78 584 hektár területből 66 031 hektáron már földbe jutott a mag; ez az összterületnek 84 százalékát képezi. Az utóbbi napokban a horlai, a fazekasvarsándi, a kürtösi, a pankotai, a szemlaki, a neudorfi és más termelőszövetkezetek is végeztek a vetéssel. Sajnos mintegy 6 000 hektár területen csak nagyon nehezen lehet dolgozni, mivel az amugy is lágy talaj az utóbbi napokban lehullott csapadék miatt még jobban felázott. A buzsáki, a zimándi, a nagyfalusi, a radnai, a zerindi, a feketegyarmati és más termelőszövetkezetekben még jelentős terület maradt bevetetlenül. Azokban a gazdaságokban, amelyekben még nem végezték el a kukorica vetését, minden munkára alkalmas időt ki kell használni.

Lassan kifutunk az optimális vetési időszakból. Hány nap szükséges ahhoz, hogy a kukorica mindenütt a földbe kerüljön?

— A vezérigazgatóság vezetősége és a Megyei Gépesitési Vállalat intézkedési tervet dolgozott ki a gépek átcsoportositását illetően. Ha a természeti viszonyok megengedik, két nap alatt minden termelőszövetkezetben be lehet fejezni a kukorica vetését. Ehhez elegendő müszaki felszerelés áll rendelkezésre.

Lejegyezte: CSIGYÁR ISTVÁN

A Sebesi...

... Helyiipari Vállalat közössége az élenjáró gazdasági egységek közé küzdötte fel magát. S ezt ütemes munkával, jó szervezéssel, idejében történő szállitással valósitották meg. Termelési terveiket rendszerint tulszárnyalták, s most, határidő előtt jelenthetik felajánlásaik teljesitését is. Ezek szerint terven felül 500 ezer lejjel tulléptek árutermelési tervüket, és 250 ezer lejjel tulszárnyalták az összes termelési tervet, megtakaritottak egy tonna fémet, valamint 2000 tonna követ termeltek ki.

A község fogyasztási szövetkezetének nemrég épült fel a modern, városias igényeket is kielégitő üzletháza.

NEMZETKÖZI ÉLET

Rendezvények az RKP félszázados évfordulója tiszteletére

Szerdán tudományos konferenciát tartottak Moszkvában a Román Kommunista Párt megalakulásának 50. évfordulója alkalmából. Az értekezletet az SZKP KB mellett működő Marxizmus-Leninizmus Intézet, Társadalomtudományi Akadémia, pártfőiskola, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája és a Szovjet-Román Baráti Társaság rendezte.

Ott volt számos tudományos személyiség és kutató, az SZKP KB több aktivistája, a Szovjet-Román Baráti Társaság vezetőségének több tagja.

Jelen volt Ion Ciubotaru, Románia moszkvai ideiglenes ügyvivője, a román tudósküldöttség tagjai, élen Gheorghe Zahariaval, az RKP KB mellett működő Történelmi és Társadalompolitikai Tanulmányi Intézet helyettes igazgatójával, a moszkvai román nagykövetség több tagja.

P. N. Fedoszejev, az SZKP KB tagja, az SZKP KB mellett működő Marxizmus-Leninizmus Intézet igazgatója megnyitó beszédet tartott, hangsulyozta a nagy ünnep, a félszázados pártévforduló jelentőségét a román nép életében, majd rámutatott: a konferencia egyike az SZKP és az RKP, a két nép közötti baráti kapcsolatok és együttműködés számtalan megnyilatkozásának.

Ezután tudományos értekezéseket tartottak a következőkről: az SZKP és az RKP szolidaritási hagyományai (Gazufer Szanszjev, az SZKP KB mellett működő Marxizmus-Leninizmus Intézet szektorvezetője); az RKP megalakulásának társadalmi-történelmi körülményei (Gheorghe Zaharia, az RKP KB mellett működő Történelmi és Társadalompolitikai Tanulmányi Intézet aligazgatója); az orosz és a román forradalmárok közötti kapcsolatok a XX. század elején (Vagyilen Vinogradov, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája mellett működő Szlavisztikai és Balkanisztikai Intézet aligazgatója); Lenin és az RKP megalakulása (Borisz Popov, az SZKP KB mellett működő pártfőiskola tanszékvezetője); az RKP harca a romániai népi forradalom győzelméért (Carol Niri, az RKP KB mellett működő Ştefan Gheorghiu Társadalmi és Politikai Akadémiai Tanintézet prodékánja); a szocializmus műszaki-anyagi alapjának megteremtése Romániában az RKP vezetésével (Ivan Olejnyik, az SZKP KB mellett működő Társadalom-tudományi Akadémia professzora); a román gazdaság fejlődése és a szocialista Románia külkapcsolatai (Constantin Moisuc, az RKP KB mellett működő Ştefan Gheorghiu Társadalmi és Politikai Akadémiai Tanintézet tanszékvezetője); a Román Kommunista Párt internacionalista kapcsolatai (Gheorghe Unc, az RKP KB mellett működő Történelmi és Társadalom-politikai Tanulmányi Intézet szektorvezetője).

★

Szerdán ünnepi gyülést tartottak a Román Kommunista Párt félszázados évfordulója tiszteletére a Külföldi Baráti és Kulturális Kapcsolatok Ukrajnai Társaságának székházában. Ott volt V. M. Dmitruk, a társaság elnöke, V. M. Terlickij, a Szovjet-Román Baráti Társaság ukrajnai fiókjának elnöke, az Ukrajnai KP KB több aktivistája, kijevi dolgozók.

Az évforduló jelentőségét Sz. M. Parhomcsuk, a Szovjet-Román Baráti Társaság központi vezetőségének tagja méltatta.

★

A Bolgár Kommunista Párt Rusze megyei bizottsága szerda délután ünnepi gyülést rendezett a Román Kommunista Párt 50. évfordulója alkalmából.

A gyülés elnökségében helyet foglalt Peter Danailov, a Bolgár KP KB tagja, a Rusze megyei pártbizottság első titkára, Angel Bobokov, a Bolgár KP KB póttagja, a megyei néptanács elnöke, a helyi párt- és állami szervek más vezetői, valamint az RKP Ilfov megyei bizottságának küldöttsége, élen Gheorghe Neculaval, az RKP KB tagjával, az Ilfov megyei pártbizottság első titkárával.

A gyülésen beszédet mondott Angel Bobokov és Gheorghe Necula. Mindkét szónok méltatta a Román Kommunista Párt és a Bolgár Kommunista Párt, Románia és Bulgária sokrétü, gyümölcsöző együttmüködését, a nemzeti lényének megvédéséért küzdött román és bolgár nép gazdag harci hagyományait, a két ország forradalmári, haladó társadalmi erői, elsősorban kommunistái közötti szolidaritás és kölcsönös segitségnyujtás számtalan megnyilatkozását. A román és a bolgár párt- és államvezetőség, Nicolae Ceauşescu és Todor Zsivkov elvtársak találkozói jelentősen előmozditották a román—bolgár barátság erősödését — hangsulyozták a szónokok.

Az ünnepi gyülés helybeli mükedvelő együttesek nagysikerü müsorával ért véget.

A Román Kommunista Párt félszázados évfordulójának szentelt rendezvények keretében a weimari (Német DK) Nemzeti Szinházban kiállitás nyilt meg A román szinmüirodalom a szocializmus éveiben cimmel. A megnyitón a weimari kulturális élet sok személyisége, s a román nagykövetség képviselői is részt vettek.

★

Hazánk alexandriai konzulja román filmbemutatót rendezett a Román Kommunista Párt félszázados évfordulója tiszteletére. A rendezvényt koktél követte. Részt vett Mahmud Szalam, Alexandria kormányzója, valamint e fontos egyiptomi város kulturális és művészeti életének több személyisége.

★

Ion Georgescu, hazánk berni nagykövete filmbemutatót rendezett a Román Kommunista Párt 50. évfordulója alkalmából.

A diszbemutatón számos svájci személyiség vett részt, köztük Jakob Lechleiter, a Svájci Munkapárt KB Kollektiv Titkárságának és Politbürójának tagja, Frederic Blaser, a Svájci Munkapárt KB Politbürójának tagja, Henri Gmur, a Müvelődés és a Nép Társaság elnöke, Peter Erni, a Külügyminisztérium sajtóigazgatóságának igazgatója.

A vendégek megtekintették a pártunk történetét szemléltető kiállitást is, amelyet a nagykövetség termeiben rendeztek.

Zaharia Stancu átvette a Herder-díjat

Szerdán, a bécsi Tudományos Akadémia nagy előadó termében, Franz Jonas köztársasági elnök jelenlétében ünnepélyes keretek között átnyujtották az 1971. évi Herder-dijakat. Mint már jelentettük a dijjal kitüntetett 7 személyiség egyike Zaharia Stancu akadémikus, Románia Szocialista Köztársaság Irószövetségének elnöke.

E magas kitüntetésben részesitett első román iró Tudor Arghezi volt.

Kedden Zaharia Stancu iró az osztrák irodalmi társaság vendége volt. E találkozó alkalmával kidomboritották a román és az osztrák irók közötti kontaktusok fokozásának kölcsönös óhaját.

Peking

Miting a Palesztinai nemzetközi hét alkalmából

Az Összkinai Népképviseleti Gyülés termében mitinget rendeztek a „Palesztinai nemzetközi hét" alkalmából. Részt vett Li Szien-nien, az Államtanács alelnöke, Go Mo-zso, a Népképviseleti Gyülés Állandó Bizottságának alelnöke — Uan-Szin-tin, a Nagyvezérkar főnökének helyettese és más kinai hivatalos személyek, valamint a Palesztinai Felszabaditási Szervezet Abu Ammar Szaad vezette küldöttsége. Beszédet mondott Go Mo-zso és Abu Ammar Szaad.

A nagygyülés részvevői üzenetet intéztek a Palesztinai Felszabaditási Szervezet KB elnökéhez, kifejezve szilárd támogatásukat a palesztinai nép igazságos harca iránt a nemzeti jogok kivivásáért, az állami szuverénitás és a területi integritás megvédéséért.

A magyarországi szakszervezetek XXII. kongresszusának munkálatai

Ştefan Pavel elvtárs felszólalása

Szerdán a magyarországi szakszervezetek XXII. kongresszusán felszólalt Ştefan Pavel elvtárs, a Romániai Szakszervezetek Általános Szövetsége Központi Tanácsának titkára. Tolmácsolta az egész magyarországi munkásosztálynak a Romániai Szakszervezetek Általános Szövetsége meleg üdvözletét és ujabb sikereket kivánt az ország szocialista épitésében. A felszólaló ismertette a kongresszussal a romániai szakszervezetek törekvéseit és tevékenységét, megemlékezett a Romániai Szakszervezetek Általános Szövetsége és a Magyarországi Szakszervezetek Országos Tanácsa közötti együttmüködésről és jó kapcsolatokról.

Ştefan Pavel elvtárs, az RSZASZ Központi Tanácsának nevében a kongresszusnak ajándékozta a craiovai Electroputere üzem munkásai által előállitott Diesel-elektromos mozdony legujabb tipusának makettjét.

Megkezdte munkáját a II. jugoszláv önkormányzati kongresszus

SZARAJEVO. — George Ionescu, az Agerpres tudósitója közli:

Szerda délután Joszip Broz Tito elnök és más jugoszláv vezetők jelenlétében megkezdte munkáját a II. jugoszláv önkormányzati kongresszus. A kongresszuson az összes munkaközösségek képviseletében több mint 2200 küldött vesz részt. Több mint 50 országból megfigyelők vannak jelen.

Romániából a Román Kommunista Párt KB, a Szocialista Egységfront, a Szakszervezetek Általános Szövetsége és a Kommunista Ifjusági Szövetség megfigyelői vesznek részt a kongresszuson.

Megnyitó beszédet tartott Dusan Petrovics-Sane, a Jugoszláviai Szakszervezeti Szövetség elnöke.

Ezután megválasztották a kongresszus munkaszerveit és összeállitották a napirendet.

Elsőként Joszip Broz Tito, Jugoszlávia SZSZK elnöke szólalt fel.

A továbbiakban Edvard Kardelj ismertette az előzőleg szétosztott, Az önkormányzatra alapozott szocialista társadalom gazdasági és politikai viszonyai cimü jelentést.

A kongresszus a következő két napon bizottságokban folytatja munkáját.

Az USA-ban folytatódnak a tüntetések az indokínai békéért

Az USA-ban folytatódnak az indokínai háboru elleni tüntetések. A legnagyobb tüntetés a washingtoni Igazságügy Minisztérium előtt zajlott le: több ezer ember követelte az amerikai csapatok azonnali hazaszállitását Indokinából és a háboru ellenfelei üldözésének megszüntetését. A felvonulók NFF-zászlókat és háboruellenes feliratu pannokat emeltek a magasba. A közbelépő rendőrség sok embert őrizetbe vett. A washingtoni rendőrség szóvivője szerint kedden a béketüntetések 2200 részvevőjét tartóztatták le, az utóbbi két napon összesen 7900-at. Minthogy a fogdák tulzsufoltak, a biróságok óvadék ellenében szabadlábra helyezték a letartóztatottak nagy részét. A Washington Post ennek kapcsán megjegyezte, hogy az USA történetében egyetlen akció során sem tartóztattak le még annyi embert, mint hétfőn.

Az indokinai béke hivei bejelentették, hogy menetelést szerveznek a Capitóliumhoz és tüntetéseket Bostonban, San Franciscóban, Philadelphiában stb.

KÜLFÖLDI TÁVIRATOK

Bratislavában megnyilt Románia Szocialista Köztársaság első főkonzulátusa a Szlovák Szocialista Köztársaságban.

Május 5-én Carol Cozmat, Románia bratislavai főkonzulját fogadta Peter Colotka, a Szlovák Szocialista Köztársaság kormányának elnöke.

★

Franciaország, Nagy-Britannia, az USA és a Szovjetunió ENSZ-nagykövetei szerdán ismét összeültek, hogy megtárgyalják a közelkeleti válság kérdéseit. A francia nagykövet székházában tartott összejövetelt főképp az arab országok és Izrael közötti esetleges egyezmény alkalmazásával kapcsolatos garanciáknak szentelték, jelenti a France Presse.

A következő összejövetelre május 18-án a Szovjetunió ENSZ-képviseletének székházában kerül sor.

★

Szerdán az USA bécsi nagykövetségén megtartották a stratégiai fegyverkezés csökkentésével kapcsolatos szovjet-amerikai megbeszélések jelenlegi fordulójának 12. munkaülését. A három és fél órás vitát a leghosszabbnak tartják a megbeszélések március 15-i ujrafelvétele óta.

A következő ülésre május 7-én, pénteken kerül sor a bécsi szovjet nagykövetségen

★

Az USA vámhatóságai közölték, hogy kaliforniai vizeken egy jacht fedélzetéről elkoboztak 5 tonna marihuanát, a legnagyobb mennyiséget Amerika történetében. Ennek eladásából a feketepiacon, a csempészek 1,5 millió dollárt vágtak volna zsebre. Nyolc személyt letartóztattak.

★

A kanadai rendőrség a montreali nemzetközi repülőtéren elkobozott 50 kilogramm hasist, a legnagyobb mennyiséget a repülőtér történetében. Letartóztattak két ifjut, a kábitószer szállitóit is, akiket eskudtszék elé állitanak.

★

Egy Porto-allegrei vállalatban történt robbanás következtében 20 ember meghalt, 56-an megsebesültek és sokan eltünteк. A hatóságok közölték, hogy 15 ház rombadőlt és a robbanás színhelyétől mintegy 300 méteres körzetben minden épület sulyosan megrongálódott. Feltételezések szerint a romok alatt is számos áldozat van. A mentési munkálatokkal különleges alakulatokat biztak meg.

★

A Como-tó parti Bellagionban, a Melzi d' Eril muzeumból elloptak egy Dürernek tulajdonitott dombormüvet, egy Michelangelo mellszobrot, amelyet egyik tanitványa készitett a mesterről, és néhány más mütárgyat, köztük egy dohányszelencét, amit Napóleon ajándékozott Francesco Melzi d' Eril hercegnek. Az olasz rendőrség meginditotta a nyomozást és kapcsolatba lépett az Interpollal is.

A skóciai részleges tanácsválasztások ideiglenes eredményei

Az ellenzékben lévő brit laburista párt jelentős sikert ért el a kedden lezajlott skóciai részleges tanácsválasztásokon. Az ideiglenes eredmények szerint a laburisták 114 uj mandátumot szereztek a városi tanácsokban, mialatt a konzervatívok és a konzervativbarát haladók 29-et, a skóciai nacionalisták pedig 44 mandátumot vesztettek.

A választások nyomán a laburisták Skócia legnagyobb és Nagy-Britannia harmadik nagyvárosa — Glasgow városi tanácsában átvették az ellenőrzést. Skócia 25 legjelentősebb városa közül 14-ben a laburisták vannak többségben a városi tanácsokban.

A jövő héten Angliában és Wallesben tartanak részleges városi tanácsválasztásokat.

Rogers megbeszélései Kairóban

Az EAK fővárosában szerda reggel folytatódtak a megbeszélések William Rogers, az USA külügyminisztere és Mahmud Riad egyiptomi külügyminiszter között.

Az Al Ahram napilapra hivatkozva a MEN hirügynökség közli, hogy a keddi megbeszéléseken az USA külügyminisztere hangsulyozta az egyiptomi külügyminiszter előtt, hogy az izraeli csapatok részleges kivonását Sinaiból az Egyesült Államok nem ugy tekinti mint külön intézkedést, hanem mint a közel-keleti válság teljes megoldásának szerves részét.

Ugyancsak a keddi megbeszélésekre utalva az egyiptomi külügyminiszter kabinetfőnöke elmondotta, hogy az USA külügyminisztere kifejtette kormánya álláspontját. A kabinetfőnök leszögezte, hogy az amerikai külügyminiszter ismertette kormányának a közel-keleti helyzettel kapcsolatos néhány tételét, de nem részletezte kellőképpen azokat. Hozzáfüzte, hogy Rogers nem mondott semmi ujat, ami eltért volna a már ismert hivatalos amerikai álláspontól.

☆

William Rogers, az USA külügyminisztere kairói látogatása során szerdán találkozott Mahmud Fawzival, az EAK miniszterelnökével. A felek megbeszélést folytattak a közel-keleti helyzet politikai rendezésének lehetőségeiről.

A találkozó végén — irja az egyiptomi sajtóügynökség — William Rogers kijelentette, hogy az EAK miniszterelnökével folytatott megbeszélései „rendkivül épitő jellegüek és hasznosak voltak".

Külpolitikai jegyzet

Tanácstalanság a nyugati pénzpiacon

A nyugatnémet gazdaságügyi minisztérium szerda reggel bezárta az ország összes devizatőzsdéit. Az intézkedésre nem sokkal azután került sor, hogy a Szövetségi Bank közölte: felfüggesztette a dollárvásárlást. A minisztérium szóvivője ugy nyilatkozott, erre azért van szükség, hogy a kormány és a Szövetségi Bank vezető tanácsa nyugodtan megvizsgálhassa a pénzügyi helyzetet. A kérdésről egyébként pénteken minisztertanácsot tartanak.

A nyugatnémet kormányhatározat után a svájci, a holland és az osztrák nemzeti bank is beszüntette a dollárvásárlást. Csupán Franciaország és Nagy-Britannia támogatja tovább a dollárt, amelynek szabadpiaci árfolyama a minimális paritásszint alatt van.

A nyugat-európai piacokon állitólag azért csökkent a dollár árfolyama, mert a nyugatnémet márka felértékelésének, illetve a változó valutakurzusnak a kilátása tetemes spekulativ tőkét vonz. Az NSZK Szövetségi Bankja csupán kedden 700—800 millió dollárt, a Svájci Bank pedig több mint 100 millió dollárt vásárolt.

Az Associated Press véleménye szerint 1969 ősze óta, vagyis azóta, hogy az NSZK kénytelen volt felértékelni a márkát, ujabb nyugati pénzválság van kialakulóban. A frankfurti devizatőzsde megrohanásának közvetlen oka az a feltételezés volt — jegyzi meg az amerikai hirügynökség —, hogy Bonn ismét kénytelen lesz növelni a márka értékét. Az állandó amerikai dollárkiáramlás tulajdonképpeni oka azonban a vietnami háborus kiadásokban keresendő; e kiadások ugyanis fokozzák az amerikai inflációt és állandóan drágitják az amerikai árukat. A magas árak miatt az amerikaiak inkább külföldön vasarolnak, s igy egyre több dollár kerül ki az országból.

A nyugat-európai pénzügyi nehézségek miatt a turisták joggal neheztelnek, sokkal drágábban és sokkal kényelmetlenebbül kell utazniuk, sokkal több formaságnak kell eleget tenniük. Az utazási dollárcsekkért már nem lehet szabadon nyugatnémet márkát, svájci frankot vagy holland guldent vásárolni. Zavar uralkodik a svájci pénzbeváltó hivatalokban. Genfben egy tekintélyes bank nem hajlandó sem készpénzben, sem utazási csekkben dollárt elfogadni. A zürichi repülőtéren a turisták legfeljebb 200 dollárt válthatnak be, az árfolyam egy dollár, 4,25 frank a mult heti 4,26 frankkal szemben.

I. R.

Pronoexpressz

A pronoexpressz május 5-i huzásának nyerőszámai:

I. 6 8 19 2 25 11

II. 20 24 42 23 5

Nyereményalap: 2 744 262 lej.

(A közölt számok tájékoztató jellegüek).

LEGFRISSEBB HÍREINK

Lumitru Turcuş, Románia Szocialista Köztársaság budapesti nagykövete, a Győzelem Napja és Románia Nemzeti Függetlenségének Napja alkalmából virágkoszorút helyezett el a Magyarország felszabaditásáért vivott harcokban elesett román katonák győri emlékművénél. Virágkoszorukat helyeztek el a román katonák ceglédi, miskolci és debreceni emlékművénél is. A koszoruzási ünnepségeken jelen voltak a helyi párt- és állami szervek képviselői, számos lakos.

Argentinában néhány hét óta járványos gyermekparalizis pusztit. Eddig 36 áldozatot szedett, s az ország minden tartományából naponta jelzik az ujabb megbetegedéseket. Az egészségügyi hatóságok országszerte elrendelték a gyermekek beoltását.

A dán parlament az ellenzékben lévő Szociáldemokrata Párt javaslatára szavazattöbbséggel elhatározta, hogy Dánia közös piaci csatlakozásának kérdését népszavazás alá bocsátják.

A franciaországi Grenoble közelében egy bányában robbanás következtében nyolc bányasz életét vesztette.

A nemzetközi hirügynökségek dél-vietnami tudósitásai szerint Dél-Vietnam Ideiglenes Forradalmi kormányának alakulatai ujabb támadásokat intéztek az amerikai-saigoni megerősitett hadállások ellen. Da Nang amerikai támaszponton kivül támadták a saigoni erők több állását Saigontól 600 kilométerre és a Mekong-deltában is.

Az amerikai csapatok saigoni parancsnokságának szóvivője kijelentette, hogy az utóbbi 24 órában lezajlott harcokban a saigoni és amerikai alakulatok több embert és jelentős hadianyagot vesztitettek.

Szökni akart James Earl Ray, akit 99 évi börtönre itéltek a volt szines bőrü vezető, Martin Luther King meggyilkolásáért. Raynak sikerült kijutnia cellájából, de az őrök észrevették eltünését és riadóztattak. A menekülőt éppen akkor fogták el, amikor át akart mászni a börtönfalon.

Hágában, Amsterdamban, Groningenben, Eindhovenben és más hollandiai városokban kedden tüntetések zajlottak le a vietnami háboru ellen. A fővárosi tüntetésen sokan követelték az USA vietnami agressziójának beszüntetését. Peticiót nyujtottak át az Egyesült Államok hollandiai nagykövetének és a holland külügyminiszternek, követelve az amerikai csapatok kivonását Vietnamból.

Guatemala fővárosától mintegy 45 kilométerre, egy hid közelében két holttestre bukkantak. Az illetőket feltehetőleg valamelyik szélsőjobboldali szervezet tagjai gyilkolták meg.

Rio de Janeiroban a halálbrigád ujabb két áldozatát fedezték fel. A holttesteken kinzas nyomai voltak.

Alan Shepardot, az amerikai asztronauták testületének korelnökét ellentengernaggyá léptették elő az USA katonai tengerészetében. Ugyanabból az ünnepélyes alkalomból bejelentették, hogy James Johnson szines bőrü tisztet a tengerészeti miniszter helyettesévé nevezték ki, s feladata főleg a toborzás. Első izben történik, hogy az Egyesült Államok katonai tengerészetében egy szines bőrü tiszt ilyen fontos beosztást kap.

Az Amerikai Egyesült Államok Legfelsőbb Birósága ugy döntött, hogy érvényben marad a halálbüntetés.

A határozat értelmében minden valószinüség szerint rövidesen sor kerül a különböző törvényszékek által kimondott halálos ítéletek végrehajtására, ami éppen e döntés hiányában, mintegy négy éve huzódik. Az amerikai börtönökben jelenleg 650 halálra itéltet tartanak fogva. Csupán a hirhedt kaliforniai San Quentin börtönben 99 halálra itéltet őriznek. Ebben a börtönben, a Legfelsőbb Bíróság döntésére várva, 1967. április 12 óta egyetlen halálos ítéletet sem hajtottak végre.

Kedd éjjel négy ismeretlen személy La Paz-i lakásáról elrabolta Johnny von Gergen nyugat-német üzletembert. A rendőrségi nyomozások mostanáig eredménytelenek. Feltételezések szerint a tett végrehajtói ahhoz a gerillaszervezethez tartoznak, amely a mult év juliusában két hasonló rablást hajtott végre. Mindkét esetben nyugat-német üzletembereket raboltak el, akiket utólag 10 politikai fogoly ellenében szabadon bocsátottak.

Vörös Lobogó szerkesztősége: Rep ublicii ut 81. szám. Telefon: 124-14, 116-92, 130-87, 135-69, 146-74. Kiadóhivatal: 128-34. Nyomda: 130-93, 120-77. Tip. I.P.B.A. 40 168